

Tandori Dezső

Gergely-naptár fahangra

*Van alku. Megalkuvónak kell lenni.
Nincs alku. Megalkuvónak kell lenni.
(Végszavam a J. A. 100-ra)*

I.

Soha olyan riadtan vonakodva nem álltam még írásnak, ütem íráshoz, mint most. (Könnyű a tévés szinkronszövegírónak, hogy azt mondatja: Mindennek olyan lendülettel fogsz hozzá. Csak a „lendülettel” helyett lehetett valami más, a vonzat ez volt. Vagy könnyű amaz örökletes torok-lélek-hangnak, mely, mert hogy bajor-német, netán osztrák, úgy mondja a „durch” szót, melyről mi tudjuk, hogy művelt idegen „durhj”-nak ejti, lásd München, az nem Münhhen, hanem Münhjen, hát nem, az osztrák bemondó durhh-ot mond, s nyilván Münhhent, ő teheti, ez az ő örökletesen hangszóli hangja.) Az egzisztencialista jegyű, mert mégis csak! naptárírónak nincs semmiféle lélek-torok hangja azon kívül, hogy valamivel többet beszélne az úgynevezett létezésről, mint azok, akik magukat nem egzisztencialistának vallják (de radikálisan! hát nem annak), hanem esetleg jobb- vagy baloldaliak, nyelvfilozófiai jegyben állnak, cipészek, alvállalkozók stb. A magamféle alaknak, akiről Olvasóm alighanem tudja, hogy a világ anyagának első pontját sem látja elvi, megszerkeszthetőségi alapon létrejönni, hanem a fizikai kiterjedésű pontot, melynek billiárd billiárd billiárdjaiból (és fokozhatnám, meg jobb szó is adódhatna) a világ áll, igen, ezt a pontot gondolom, mit tudom én.

stb., vázlatok,

már maga az is vicc, hogy a pont, mint vázlat (először ugrik be nekem ez!) ... hagyom a mondatot. Az ilyen alak, mint én, fahangon annyit mondjon csak, hogy egy figuráról beszélek, egy ma lehetséges figuráról (nem múkorcsolyázásbéli stb.), nem a TD nevű illetőről, mert ez utóbbi ennyi szót aztán végképp nem érdemelne. Folytassuk új lendülettel, neki, hozzá.

II.

Semmi vicc emez írásban nem lesz. A mottója, viccesen bár, nem akart J. A. parafrázis lenni. Csak álltam a buszmegállóban, egyszerre gondolkoztam azon, hogy a mellettünk zajló bontás nyomán (e most bontásra kerülő házban hevert a fél lakásunk a háború alatt, de tényleg nem érzelgek) sártenger az egész Duna partja utca... jó, ezt mára példásan eltakarították, maradtak a

böhöm teherautó-konténerek aszfaltpusztító nyomai a házunk előtt csak, azon gondolkodtam tovább, hogy az Elektromos Művek órája teljesen hibbant módon („meghibásodva”, de ezt nem akarják elismerni, 10.000 kilowattal többet mutatott 5 téli hónapra egy nem is használt garzonnyaralóban, nekünk, persze, és talán polgári per lesz, na, valami polgári, tessék), azon gondolkodtam, hogyan sorjázta a behajtandó 5–8–10 ezer forintjaimért bonyolítandó telefonálásaimat, és közben ömlött az eső. Nem a rakodópart alsó kövén ültem tehát, hanem a buszmegállóban álltam. És beugrott ez. Az ántivilágban volt alku, s annak jegyében az emberek tömegei megalkudtak. Ma nincs alku, eleve meg kell alkudni (pl. ezzel). Nem hazánkra értem ezt, nem az egymást váltó kormányzatok rendjére, hanem a világnak az ő rendjére, sajnos, mese nincs. S a legtöbb ember nem egzisztencialista, tehát nem is külön kérdés neki ez, fene tudja, megvan, ha nehezen is... vagy épp boldogan, mert csicsásabban tarka az élet... nem folytatom, s ez a figura, utoljára mondom, aki én vagyok, azt érzi, *ha nem ír*, bele is pusztul talán, elfásul, hát inkább fahangon mondja, mondja. Mit is?

(Nincs elintézve már, sajnos, afféle szellemességgel, melyet egy iker-dolgozatban, a Tiszatájából kikereshető lesz, Hérakleitosz és Zenón, nagyon matekos, affélével tehát, hogy „Nincs mit mondanom, és ezt mondom, és ez a költészet.” Lehet, lesznek korok, amikor ez a fajta „modernség”, „keletiesség” újra divat lehet. Én már nem fogom megérni. Ha dzsesszt hallgatok, ott is a régebben kicsit lenézett, nem finomkodó, „eruptív” dolgok evidensek; a figura nem unatja itt Olvasóját, mégis: Dexter Gordon, Ph. Sanders, Jackie McLean, Gene Ammons, Nat Adderley, Duke Jordan, s még John Coltrane is túl újítást akaró, Eric Dolphy túl finom... ezek az utóbbiak mind hiperzsenik, Gordonék talán nem... mégis, az egy tömbből faragott matéria jelenthet támaszdúcot, falat – ah, a fal! – az egzisztencializmusa szelében pascalian imbolygó figurának.)

III.

Ezt a figura teljesen nem indokolt kitekintésnek tekinti, sic! Inkább azzal folytatja, hogy figura akar lenni. Reménytelenül átlagos épp a testi terjedelme, se kövér, se sovány, a sovány fele, hogy elmenni akar. Az élet rejtelseihez sok minden tartozik.

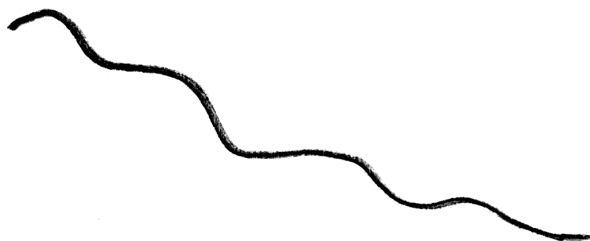
A matekos cikkében írta a figura (na, szép kis matekos cikk lehet az, így, joggal, Olvasóm), hogy ez az ő mostani állapota megkívánná, hogy fogorvosi székbe, orvosi kézre stb. ne kerüljön, költ inkább gyógyszerre, másutt elmondta a figura, hogy a gyógyszerárak hatalmasával fogadta el, kb. két éve, a világ tényleges változását, s most akkor a buszmegálló alatt az esőben.

Elmondta ott a szegény Aranka rossz viccét. Hogy a Frici (Karinthy) nem lázadozik az ő „dolgai” ellen, eltűri azokat, hát... De én neki nem tűröm el; hogy ő mit tűr el, az az ő dolga. Így vagyok én is a világgal, és a matekos cikkben nem hoztam erre a nyuszi meg a malacka viccét (a parlamenti viccmesélésektől is felállt a hátamon, bocsánat, a figura hátán... ezt hát váltakozva használok,

nehezen bírom magamtól is a művi rendszer felvételét), hogy a malacka az erdőn gödörbe esik, a nyuszi mondja, rohan, hoz segítséget, a malacka addig – lent a veremben – várjon. „De én nem várok!” Így a malacka. Ennyi a megalkuvásról, a nem megalkuvásról.

A figura, aki egyedül a házi, 35. éve zajló két Koala Kártyabajnokság rendszerében van otthon, azért izgul, 40 klubnak és 10 csapatnak, és feleségével naponta játszanak, ha idehaza vannak mindketten, 4–4 mérkőzést, de a figura ezt hagyja, igen, a figura szívesen hanyatt dobná magát a héraikleitoszi vízben, ám legyen tárgya ő a kétszer-ssose-ugyanaz békéjének, igazi tenger, óceán. De ebből kirángatja (mindegyre J. A. jön be!) a napi satöbbi, satöbbi. A maga módján J. A. is igencsak egzisztencialista volt, szociálegzisztencialista, a figura inkább perszonálegzisztencialista lenne, gondolom.

Jó, hát régebbi költőket is ki-kirángatott tarka képzetikből (sic!) emez-az. Hagyom. De, és a matekcikkben ez volt, Héraikleitosz és Zenón fogalma nem alkalmazható egyszerűen. Héraikleitosz, ismeretes tőlem, így figurálódik:

Satöbbi az „elején”, „satöbbi” a végén. Vagy „a végén”. Ennyit az egzisztencialista létérzetek írásmódjáról. Nincs kétszer ugyanaz. S ha nagyon kicsiny pontokat veszünk, melyek érintkeznek, ez el is képzelhető.

Igen ám, de ha kikötjük, hogy a pontok nem fedhetik át egymást, hanem csak érintkezőlegesen sorjázhathatnak, baj van Zenón miatt, írtam a matekos cikkemben. Mert a pont nem bír elméleti alapon létrejönni. A pontnak van, mégis, azért, egy körfala. Kör alakú pontot véve. A pont sosem képzelődik trapéznek, négyzetnek, nem? S ha elindul a figura, eljut a feleútig, onnét a megmaradó út feléig. Aztán ugyanígy. Ezt mondja a ma ismét igen érvényesnek érzett Zenón. (Ellenjáték a komputerabszolutista világban? Nem tudom.) De akkor nincs héraikleitoszi hullámvonal. Avagy mi nincs kétszer? A pont, mely létre se jön?

Ez a nem másként, a leginkább igenis zenónegzisztencializmusnak nevezhető létérzet. Mondom, én is az Elektromos Művekkel és behajtandó honoráriumokkal küzdök. Nem „pihent agyam” van. De a filozófia nem filozófia (Eis ist nicht Eis, mondja kb. ugyanezt a bécsi fagyaltreklám, ahol is az egyik Eis az jég, a másik fagy, vagy még átszellemültebben értik, ah). Mármost az biztos, hogy a figura lejjebb akarja figurázni magát, és nem lát tisztán. Akkor nemesb-e a figurálás, ha tudjuk, mi az útja? Vagy épp ezzel túl kalandos? A figura elhatározta, nem iszok többé. A bor szénhidrát, a bor „gyomrot csinál” stb. Hát majd meglátjuk. Régi zenóni nadrágjaiba akar visszaférhetni a figura.

Az ivás abbahagyása – ez végképp csak afféle csekély közbevetés – fázisokból áll. Pontokból, melyek figurálódnak. Drasztikusan jönnek létre. Ahogy, felfogásom szerint, a világ drasztikusan, nem elvi-elméleti alapon létrejött pontokból áll. A világ pontjai, csak úgy, *vannak*. És pont. Jön föl két böhöm teherautó bűze az építkezésről-bontásról.

Kinézek az ablakon. Megszakítom írásom. Persze, hogy én se a zenónegzisztencializmusban „élet”. Kávét is kell kortyolnom.

IV.

Visszatettem táskám oldalzsebébe a jegyzetfüzetet, melybe tegnap, esőben, a „Van alku”-t írtam. Egyébként – ne hallja a figura, hogy „ah, de jó dolga van!” – dzsesszlemezeket mentem átcsereálni, bakelitokat. Ez a szál el van kötve.

Ráérek lemezeket cserélni, mert épp nincs munkám. Azaz van, lesz, fix, csak a fő-fő fordítási munkához még nincs erőm, közbe is jöhetnek a kisebb dolgok, melyek azt (Arany János fordulata, nem merném nélküle használni, ezt az „azt”-ot, Hamlet) megszagatnák, egyvégtézését. Mellesleg: az „azt”, „kárhozat” rímpár, Aranynál, főleg, hogy a kárhozatra csap le az azt, Szabó Lőrincet, Pilinszkyt hozza már, e dolgaikkal.

Megírhattam már szintén, ha nem is tízszer, mint kritikusom mondja (lenyeltem, tehát átvettem tőle e mókát), hogy mikor tavaly (2004, ezen íráshoz képest tavaly) irtózatossá lenehezülve, sör, sok, minden, mozgás kevés, munka sok, nehéz munkák, ezért is mondhatom ezt az érzetemet, hogy a pontok nem jönnek létre, nem jön létre megbízható munkafolyam... Héri és Zéni, mint Frédi és Béni... munkálkodik, üti egymást... beleestem a kettős hibába: alaposan lefogytam, de úgy, hogy nadrágjaim, melyek hat éve rám jöttek még, kettő híján ismét rám jöttek – ha szűkösen is. De az a kettő miért nem? Egzisztencializmusommal óriási baj lehet. Semmiképp sem hiúság ez. Hanem a hívságos kettős gondolkodás. Mert hogy nem értem el a „maximum” eredményt, kettőt gondoltam: kakát se ér az egész... igyunk egy kortyot. A másik gondolata a figurának pedig ez volt tudathasadtam: a sikerre egy kortyot. Ebből lett az, hogy kilenc hónapon át ismét ittam. Senki se örököl a (vegyesboltossága és egyébsége mellett kocsmáros-is) nagyapjától ilyen „géneket”, baromság, de maratonfutói szívóssággal szoktam bírni a napi több liter laza bort. Igaz, romantikusabb vagyok akkor – így, italtalan, ridegebb, kíméletlenebb; igaz, meg szoktam izzadni akkor éjjel – fenébe, nappal a forróságban nem is, de a füledetben így is szí-szó megizzadok stb. Vagyok, mint mindenki más, átlagos ember a figura. Most meglátjuk, ez egy ultimatív fogyási kísérlet. Csak kevesebb sós kiflit akkor, nulló vajjas krumpli!

V.

Az ivásanerox-egzisztencializmus értelmetlen velejárója az az elszánt vadság, mely csak magunk ellen irányul. A figura az első másfél nap szenvedései után, mikor is kedvenc néhány utcájának fái alól is kiűzve érzi magát (itallal volt az igazi ott a séta, a gondolkodás Hérin-Zénin!), meginna „azért” egy kétdecizés-

kezdetet. (Bort, egyből felhajtva. Régen egy óra alatt hármat bedöntött így, aztán vitte haza, még kortyolva közben, a másfelet. Hát nem. Sok pénz is spórolódik, cigaretta is elment, a havi átlagpénz így ... számoljuk ki ... derekas összeg.) Az elszántság beáll. Ahogy a hámképződés jön. Evidens, hogy nem megy be kocsmába, piacon legföljebb egy-egy csokor őszirózsát vesz a figura, néhanap kaktuszt-pozsgást.

Az országos ünnepséget is jobban bírta az egyszerű gondolkodású figura. Először a mennyezetig szökkent ágyából, akkora tűzi játszadozás indult, de aztán – mert egymaga volt otthon – kiment fürdőszobájukba, tényleg, egy luk, a fürdőszobalyukba kiment – még a háború után leválasztott lakás részei ezek az ablaktalan külső helyiségek, figura 67 év alatt teljesen megszokta, erről később, megeresztette a forró vizet, zúgjon... s a lakás vastag belső falai fogták fel a zajt, csak a Himnuszra ment vissza a Dunát néző lakótérbe. Vigasza volt egy éjszaka virító kaktusz. Sárga szirmocskáikat megérintette nagy orra hegyével, a növényekkel foglalkozni kell, állítólag érzik. (Baromság, mondja a figurában élő egyszer gondolkodású gyerek. Félreértései, félrehallásai indíthaták el az írás útján. „Akela, mi megtesszük...” Cserkészinduló. Ő úgy értette, a figura, hogy „Ha kell ami megtesszük”. És nem értette ezt. De a Hamlet-már-érvényes-verseinek (durván szólva) formálási módja innen (is) jöhet. Hát a helyesírási kérdések is izgatják a figurát. Miért, már ha jól tudja, „augusztus 20-án”? Miért nem „dikán”? Igen, mert „husza”, olyan nincs. E husza-vona, sic, mégis jogos. Hiszen közmegegyezés csak, hogy a ponttalan (tessék, megint a pont) 20 miért huszadik? Főleg az 1-jén iszonyú. Az egyszerű gyereklelkű figura „október hatán”-nak olvasta 6–7 évesen ezt az időpontjelölést. Voltak tehát alapok a kizökkenő időhöz.

A Töredék Hamlet egyik versére (szegény kötettel a figura jól megjárja, folyton csak „az = ő”, azért is írja mérgesen így, töredékhamlet, mi legyen?) mindjárt rátérünk, az lesz.

Nagy „gond” ugyanis, hogy harmónia van. A diszharmónia oka a harmónia. Ahogy az intoleranciáé a tolerancia, a tolerancia-lehetőség minden intolerancia oka. Ha képesek volnánk, írta a figura a matekdolgozatban, Tiszatáj, tudomásul se venni „a másikat, a másságot”, mindjárt nem lenne intolerancia sem. De így élni lehetetlen. Három éve védem foghidamat – le fog jönni. A 42 évnyi, sőt 47 évnyi szorgos írógépeléstől három ujjam már teljesen zsibbadt a bal kezén a figurának. Villanygép sem segített, behajtva tartja a figura ezt a három ujját, vagy a csuklón keletkezett csomó nyom valamit stb. Mindegy, most, hogy utolsó madárkája meghalt, ezt is tízszer megírta – a madárka halálát ötvenszer –, most kell levágni netán az ujjak egyikét, ha netán új madár jön, ami egyáltalán nem biztos, úgy szokja meg majd a figurát.

Így meg, ha a figura nem vigyáz, bal kezével napi átlagban 5–6 tárgyat elejt.

VI.

Mostanság (is) több mindenkiel összekaptam, főleg levélben, lévén, hogy külföldi valakivel, és azt írtam ennek a nem fiatal barátomnak, nézd, te 87, én 67, beckettli kor, Hümm és Hemm, hát nem kell udvariaskodnunk, bár tisztelem,

hogy te vagy az idősebb. De olyan dologhoz szólsz, melyhez bensőleg nem értesz, lassan hatvan éve nem itt élsz, másfelől épp ez hiányzott nekem, hogy valami fennsíkon állok, ahol, így az én nagyon szeretett barátom, lépnem kell, a figurának lépnie kell, miután két óriási lépést (töredékhamlet, megtalált tárgy, így ő) már megtett (John Coltrane: Giant Steps, Óriáslépések, dzsessz) és a többi. Valamint, hogy én folyton magamat nézem, és vagyok még egy valaki, aki ezt nézi. Ez kétségtelenül divatos lélektanizáló felfogás, de szó sincs róla.

Már nem emlékszem (Hemm), a matekdogában írtam-e: teljesen nem ma divatos módon én még körbejárható figurát akarok csinálni magamból (ezt adta valami istenség, hogy ezt kell csinálnom), és ez, ismétlem, szokatlan. És legalább a Harmadik Szerény Lépés (nincs „nagy”, olyan nincs) az, hogy sokféle tematika és jelleg van e figurációban együtt. Nem csupán törhamlet és sárgatárgy, az istenért már. De ezt hagyom.

Ellenben állom a szavam, megnézzük a Zenón-dologra egy versemet a Töredék Hamletnek c. kötetből. Ha valami, hát ez évgyűrű nekem, évgyűrű-vízjel, mennyire önazonos maradtam megannyi esztendőn, veszélyhelyzetben, iszonyú tévelygésen, rémségeken, gombfocin, lovakon, madárkákön, kaktuszokon, műfordításokon, képzőművészetben, utazáson, zenén, házi kártyabajnokságon, rendszerváltozáson stb. át.

Amikor azt mondom, egyetlen pont, de annyi se jöhet létre (csaknem félregépeltem, „jöhető”, de megálltam a szakadék szélén, ott kezdődik a modorosság már), csak a majdnem 40 évvel ezelőtti (na, a „Hamlet”-ben már igen kései) *Félreérted* című versemet mintázom ebbe át. Tessék:

*Félreérted nélküledet:
legjobb esetben nélkülednek,
félreértesz egy nélkület,
miatta hiszed csak velednek.*

*Így keletkezik egy személy,
még csak híjának a helyén se.
Valamint minden esemény
egy nincs-mi-hogy félreértése.*

Egyenesen beleborzadtam az azonosságba. Dehogyan nézem én örökké (főleg tetszéssel aztán végképp nem!) magamat örökké; itt is az első szakasz 4. sorát nem nézem tetszéssel, másképp alakítom ma már, fejben, „magad miatt hiszed velednek”, rossz magyarsággal meg: „miattad hiszed csak velednek” nem, ilyen vonzat nincs, jól semmiképp se. De hát az Abszolút Semmi, melynek csak drasztikum-változata a mégis létezés, az van itt. És egyáltalán nincs az, hogy „könnyen ilyen elvont az, akinek csak a madaraival kell törődnie, holmi verebekkel”.

Most, 27 és 2/3 év után ez a madárka-sorozat is (talán, mondom, végleg?) megszakadt.

Talán elviselhető lesz, ha erről is szólok itt. Épp csak.

VII.

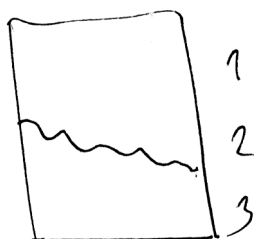
Minden halál fulladásos halál, így mondja Szabó Lőrinc, és van mód, ahogy nagyon, de nagyon is igaza van. Ismerem a fulladást; nem jó dolog. De hát tele vagyunk nem jó dolgokkal, meg körbe vagyunk véve. Totyi, utolsó madárkám, aki messze nem élt annyit, mint ahogyan az várható volt (rettentő ember közeli, emberen csüggő, csüngő veréb; önszélyes, mert megalkuvás nélkül erőszakos stb.), részben megfulladt, részben nem. Ezt nem úgy értem, hogy persze, nem tudhatom. De érthetetlen, fel nem ismert okból (s elképzelhető, hogy mi ketten itt, jóakaratusban, feleslegesen kapkodtunk, és nem jó irányba vittük sorsát, hagyni kellett volna talán, majd rendeződik a dolog, elmúlnak a gyötrelmes tünetek, ez másfél hónapig ment így), végül mintha fulladás (vagy belső gyulladás?) nyomán halt volna meg. Kit érdekel egy veréb! Hamlet a drámában azt mondja ugyan, hogy egy verébfi sem eshetik le úgy, hogy a Gondviselés abban ott ne lenne... jó, megkönnyebbülés nekem, hogy miután legalább 47-szer menttettem meg életét – vagy nem lettem végzete, megölője; örökké szabad volt, láb alá jött, abszurd pillanatokban abszurd helyen ücsörgött... abszurd pillanat: elbotlottam saját papucsomban, a szőnyegben, kint durrant egyet valami, az utcán... nem tenyereltem rá, nem bukott vállamról a pukkanásra az írógépbe... legezisztencialistább benső lényem, barom kifejezés, meg is van könnyebbülve. Lélekfurdalásaim ellenére a figura felsóhajthat. És egyelőre eszébe sem jut a figurának, hogy madárfigurációba kerüljön. Kaktuszokkal-pozsgákkal foglalkozik, párkányaikon szép kertet csinált, és nem mondja a figura érzelegve, hogy „a Totyi kertje”, ez is érdekes dolog. A „Töredék”-ben van néhány vers, még ha nem is maximális értékű darabok (mint ahogy a „Félreérted”, s még vagy 12–13 vers ott *az*), melyekben az elhagyás, az „ők hagynak el”, az a bizonyos kérlelés, Graham Greene alapján, Clough skót költő alapján, ott van, kit nem érnek írásához hatások! hagyhassanak el. Csak hát akkor 27 éves voltam, ma 67. Közben volt a „tematika”. Legalább egyetlen ugyanolyan „lépésnek” tekinthető, mint a talált tárgyas, töredékes. S akkor az ideogramokról nem is szóltam.

VIII.

No, de ez az éppen, szólni! Elvágólag vannak a kapcsolatok. Hiába, hogy „nem tűröm el”, na és? Én talán annyira megadom mindenkinek, amit ő várna? Semmi jogom „érdeklődést” várni! S ha még a hozzám legközelebb álló-élő személy is azt a figurációt említi, hogy „mások” és „azért” és „összejárnak” és „elbeszélgetnek”, s hogy én meg egyszerre zúdítom az egész figurációt valakire, aki aztán... Hát így is lehet látni.

Elvágólagosak, mint Héri dolga. Nap mint nap eljárógattam egy fabolt előtt, igen, deszkákat, lemezeket, „funért” stb. vágnak le, méretre, de készítenek is tárgyakat, polcokat, figurákat, és Hérakleitoszról eszembe jutott, hogy amit papírból megcsináltam, cakkollóval kettévágtam egy papírt, így:

...na ja, lerajzolhatatlan, mert ha a hullámvonal mentén kettészelem a papírt ténylegesen, az egy Hérakleitosz-szobor, de kétszer ugyanazt a hullámvonalat meghúzni nem tudom (ismétlem, a komputervilágon kívül maradok!):

1. az egyik hérakleitoszi „fél”,
2. maga Hérakleitosz, a folyó
3. a másik „fél”.

Itt a rejtvénykérdés az lehet: „melyik fél sosem ugyanaz”? De ez megvolt már a matekdolgozatban. Tovább megyek: ha *egyetlen part* az egész (bekeretezett tér), addig marad egyetlen, míg Hérakleitosz folyója át nem szeli. (Hallom: árvizek vannak, ez a figura meg ilyenül jön...) Igen ám, de akkor egyszer sem léphetek ugyanarra a partra. Vagy mégis? Egyszer igen? Nem, ugyanazon a parton csak *állhatok*. Ha már lépek, az másik part érintése. Tehát, abszurd módon, ugyanabba a *folyóba* „egyszer” kétségkívül léphetek, de ugyanarra a partra, ha a hérakleitoszi szempont jelen van, nem léphetek, ott csak állhatok. (Nagy kérdés, nem tudok válaszolni rá, mi az, hogy „a hérakleitoszi szempont van jelen”, vagy „a zenóni szempont van jelen”. A világ drasztikumként létezik, tehát nem is foglalkozik vele; az elméletre hagyja, sőt, nem is törődik az elmélettel sem, így. Csak a gyakori (drasztikus) elmélettel. Azzal, aminek haszna van. S ez a részéről jogos is.

Persze, hogy nem lehet (fájó) „rázúdítania valakire az egész életét a figurának”.

Ezt a nézetet mégsem fogadom el, mondom italtalan keménységgel. De a nézet sem fog változni.

IX.

És akkor itt ez, érzem, ahogy éreztem, hogy még meg kell csinálnom, mielőtt bérmunkákba fognék (ha ebbe, ha amabba), véget ér, kifut. A dosszié, egy narancssárga dosszié matériája érintetlen marad, alig 10 lapnyi jegyzetet használtam fel. Az írásnak megvan az az egzisztencializmusa, ami a gyakorlati életnek nincs. Ez is kegyetlen mondás, mert képzeljünk el hangulati, fizikális stb. „jeleneteket”, kapcsolatokat, hát bárki kikérné magának, hogy ő tételkipipálásos alapon járna el. Ha nem is, azt mondom, ennek ellenére: a légi semmi állandó alakkal „való” felruházása mégis a költők (Hölderlin) műve csak (zenészeké, színeszeké, festőké, szobrászoké, táncosoké a színpadon stb.). A légi semmi, mely a drasztikusan meglévő jegyzetpapírok közti üres teret kitöltötte, elfogyott.

Nem örülök. Nem mondhattam el, milyen az a fajta „nem jön létre a pont”, ha az ember vár és vár, és vár, hosszú ideje hiába vár a neki legfontosabb 2 könyve megjelenésére. Az Elektromos Művek válaszára. Csekélység a honorárium jötte. De ez mind csekélység. Az ember vár és vár arra, hogy akar-e új madárkát. Várja,

mikor gondol mást, mint mások, vagyis: „Legyetek egészségesek, éljétek kinti életeteket, bírjátok valahogy a telet, kicsit segítünk rajtatok itt-ott, de persze... persze... tik-tak jó költő vigasz (Tóth Árpád) a csipogástok, ne kellene beavatkoznom...” Ezt nem a Totyi halála hozta „elváógólag”, ez, hát én nem tudom, valami, de milyen valami, mi-valami? Az ideogrammak fejezhetik ki csupán, a „Töredék” emlékei.

A legnagyobb teljességek egyike ez („nagy” nincs!), rejtély a figura önmagának is. Nem is az van, hogy „másokkal”, „a madár-másikkal” pl. nem törődik (már), nem az, hogy rettentő halálfélelemben élt, míg madarakkal élt így, nem az, hogy „nekik” így nem kell kereskedelmi rádiókat szólaltatnia, nem. Ez más. A figura maga a más, magának a más. Nem önmaga mása.

(A zenónian létre nem hozható pont meg, visszajáról – mely nem jött létre, épp! –, igen, onnan nézve: maga az elmúltság, az elmúlás? Romantikus képzet. De lehet létjoga. Ó, képzeteink!)

X.

Nem jutottam el a létre nem hozható pont dolgában az elalvásig. Végképp nem a halálig. Mikor alszunk el? Örök sablonkérdés. Drasztikus határátlépés kellene, hogy legyen így az elalvás? A halál gondolhatóan az. De az elalvást nem tudom. Ez az, hogy „nem tudom”. Vannak, persze, átmenetek. Van, ha rögtön visszariadsz, éberségbe, tudod: már képtelenül gondoltam valamit, persze, hogy nincs a Hayvenkádor Elhumulása A Dombtetőn. Van ott kis ház, de nincs „hayvenkádor”, nem történik semmi „elhumulásként”. Pedig én a kezdődő álomban már ezt fogalmaztam, csak valami visszariasztott, szó szerint, ébrenlétbe.

A matekdogában írtam az érintkezés, találkozás, eszmecsere pont-nem-jön-létre-végül dolgáról. Most az italnélküliség is ilyen nem-jön-létre-a-pont. Evidens, hogy nem megyek be egy presszóba, kocsmába, nem állok oda ivászatos pulthoz, nem fogom érezni a szesz ízét. De nem lóversenyfogadok, nem utazom csak Bécsbe sem, nem olvasok fel a Rádióban egy lapnyi papírt, nem és nem ez... nem és nem amaz... De, megírtam a matekdogában, semmi köze ehhez annak, hogy gyakorlatilag vagy szeretetileg jó, fontos, természetes lenne-e az vagy amaz.

A zenóni szempont érvényesült nálam. Nem a héraikleitoszi. Ez utóbbit csak tudom. Ah, nem mindegy, más város, más kocsmapult, más ló? Ez Héraikleitosz. Zenón az, hogy válassz, a drasztikum – vagy az eredendő létrehozás, de tudatosan. Azaz nem. Ez nem ilyen egyszerű. Megjelenni, találkozni – bizonyos céllal – drasztikum. Nem baj mégse annak, aki...

Csak annak, aki meg...

Erre is van „Töredék”-passzus; vagy ha nem „Talált tárgy”, ezt nézem. Ahogy minden – körbeforgatható útjelző tábla. S nem az utasnak veszélyes az ilyesmi körülmény, hiszen az utazót vigasztalhatja egy kellemes vendégfogadó, jó bor, szép haszon, kedves kapcsolat, érzéki vagy gondolati öröm. Hanem az egyhelyben-maradót (ld. a héraikleitoszi egy-a-parton állót) tönkreteszi ebbéli létezésében. Lehet ilyen tudatossággal élni?! kérdi valaki elborzadva. A figura azt

feleli, hát... ha már az a kettéhasadtság megvan, hogy hol ezt, hol amazt hiszem megcselekedendőnek, ahogy Artaud mondta, fekvő testhelyzetben mások a képzeletünk (nekem egyfelől teljesen karkaiak, hogy tehát „semmit”! másfelől hedonisták), akkor nem sokat szólhat az ember.

XI.

Toldás. És most persze, hogy egy korty bort meginni lenne jó, nem egy gyomorkavaró kávé. De a második bögre már nem is ilyen. 67 évesen nekem se lenne szabad, hogy ilyen legyen: „És ha megszentülök se fogják elismerni, megemlegetni, forgatni tünődve épp a legfilozofikusabb szak-elmék, a legelhivatottabb szak-monatigne-isták, hogy filozófia, hogy Montaigne, legalább nagyon-nagyon távolból az, nem lenne szabad magát ezen emésztenie a figurának.

Ha valakinek ez boldogságára van, s annyira nem figyel, hogy ezt sem vette észre: megszervezem azt az örömet: *emésztí*.

Hogy ez aztán zenóni, mégis anti-zenóni, hogy ez aztán a guanó-lerakódásos végtelenelmélet-e, meg hogy a korábbi, szellemlétezéslehetőségünket megteremtő „nagyok” hogyan emésztődtek, nem tudom. Hogy rólam is tudni lehessen valamit, az abszurd összképet kéne adnom, mely azonban a monumentális alkotások némi nevetségességét hordozza, csak szándékában is, mindig, így maradunk a matekesszében megkísérelt végtelenfogalomnál: oda-vissza elérhetetlen, tehát nemcsak az összeadás reménytelen, hanem a kivonás is.

Tehát nagyon jól élhető a „három-négy deci bor, az csak egészséges” felfogás; „a művelődjünk szívünk szerint, de a gyakorlatot ne feledjük”. Bár ezt J. A. megmondta. A hűvös, örökkévaló dolgok közti ügyelgésről meg a palánkok közt, vagy hol, szárnyaló (ha igaz) munka el nem feledéséről, azért.

De, salingerien szólva, megéheztem, kapjon be a figura ám egy pár mustáros virslit. (Kenyér nélkül; mert akkor miért nem iszik??)

A buszmegállóban megint eső lesz, aztán meg. Viszek ernyőt. Fákat nem hurcolászatunk magunk felett mégse.

2005 augusztusában